

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ“

1. ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма е разработена в съответствие с приоритетна област 7 „Реализация в професиите на настоящето и бъдещето“ на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030).

Ключови фактори за обучението по професионална подготовка са модерната материално-техническа база и актуалното учебното съдържание, отговарящи на съвременните технологични постижения в съответния икономически отрасъл. Програмата дава възможност на държавните и общинските професионални гимназии и средни училища с професионални паралелки да подобрят образователната среда и насърчава партньорството с бизнеса при осъществяване на практическото обучение и при разработването на учебна и изпитна документация, като в процеса се включват представители на работодателите и висшите училища. Участието на бизнеса в дейностите по модернизиране на материално-техническа база и учебното съдържание ще осигури качествено професионално образование, съответстващо на потребностите на пазара на труда. Програмата дава възможност на учениците да представят своите професионални знания, умения и компетентности, като участват в национални състезания по професии. Състезанията се организират на принципа на широкото включване с партньорско участие на представители на браншови организации, висши училища, неправителствени организации.

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

2.1. Цели на програмата :

2.1.1. Осигуряване на материално-техническа база в съответствие със съвременните технологични достижения в съответния сектор и предоставяне на качествена професионална подготовка в реална работна среда в партньорство с бизнеса за подобряване на практическите умения.

2.1.2. Модернизиране на учебното и изпитното съдържание за професионално образование и обучение, отговарящо на съответния държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията.

2.1.3. Насърчаване и популяризиране на придобитите знания, умения и компетентности чрез представянето на постиженията на учениците в състезания по професии

2.2. Обхват на програмата: национален.

3. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

3.1. Модернизирана образователна среда за професионално образование и обучение в партньорство с бизнеса в не по-малко от 17 училища с професионална подготовка.

3.2. Разработени и/или актуализирани типови учебни планове, учебни програми и национални изпитни програми за професионално образование и обучение: разработени 16 типови учебни планове, 15 учебни програми, 4 национални изпитни програми.

3.3. Организираны 24 национални състезания по професии.

4. ЦЕЛЕВА ГРУПА

Ученици в професионални паралелки, учители по професионална подготовка.

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

5.1. Улеснен достъп до пазара на труда на младите хора чрез работа с най-новото техническо оборудване в училище и работа в реални работни условия за подобряване на практическите умения.

5.2. Разработени и приложени типови учебни планове, учебни програми и национални изпитни програми по действащия Списък на професиите за ПОО, съответстващи на Държавните образователни стандарти за придобиване на професионална квалификация.

5.3. Представени и популяризираны професионални знания, умения и компетентности на учениците в системата на професионалното образование и обучение сред широката общественост и повишен обществен образ на професионалното образование и обучение.

6. БЮДЖЕТ - 2 023 826 лв.

Модули	Средства в лв.
Модул 1 „Модернизиране на материално-техническата база“	1 500 000 лв.
Модул 2 „Модернизиране на учебното и изпитно съдържание“	15 700 лв.
Модул 3 „Състезания по професии“	508 126 лв.
Общ размер	2 023 826 лв.

7. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ

7.1. По модул 1:

Държавни и общински професионални гимназии и средни училища с професионални паралелки, които не са получили финансиране за модернизиране на материално-техническата база по програмата в периода 2019 - 2023 година включително.

По програмата не може да участват училища, които са определени като крайни получатели на финансова помощ по Плана за възстановяване и устойчивост.

7.2. По модул 2:

Училища с професионални паралелки, които отговарят на следните условия:

- Притежават екип от учители по професионална подготовка с опит при разработването на учебна и изпитна документация ;
- Реализират партньорства със сродни училища, висши училища, колежи и работодатели при разработване на учебни планове, учебни програми и национални изпитни програми ;
- Притежават организационен опит и капацитет за разработване на учебна и изпитна документация за специалностите от професиите от минимум едно професионално направление от действащия Списък на професиите за професионално образование и обучение.

7.3. По модул 3:

Професионални гимназии и средни училища с професионални паралелки, които осъществяват обучение по професиите от действащия Списък на професиите за професионално образование и обучение.

8. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Програмата се реализира през календарната 2024 година.

9. МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

9.1. При реализацията на модул 1 се осъществява текущ мониторинг от МОН и регионалните управления на образованието чрез: тематични и текущи проверки на място, проверки на представени документи, срещи с ученици, родители, учители и работодатели.

9.2. При реализацията на модул 2 се осъществява текущ мониторинг от експертите в дирекция ПОО в МОН и училището-координатор на екипа, разработващ учебната и изпитната документация.

9.3. Мониторингът на изпълнението на модул 3 се осъществява текущо и с посещение на място (националните кръгове) от експертите в дирекция ПОО.

10. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

10.1. Дейностите и средствата по националната програма не могат да дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, което се декларира от съответния бенефициент, подал проектно предложение/искане за финансиране.

10.2. Декларацията по т. 10.1. е задължителна и следва да съдържа следния текст: „Декларирам, че дейностите, за които кандидатствам, не са финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема или процедура от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма“.

11. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ И СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

11.1. Модул 1 „Модернизиране на материално-техническата база“ :

- Закупуване на техника, оборудване, машини и съоръжения, необходими за провеждане на професионалната подготовка;
- Оборудване на учебни кабинети по професионална подготовка с демонстрационни макети, тренажори, симулатори, вкл. мобилни модули и съоръжения, и други действащи образци на съвременни технически конструкции
- Осигуряване на софтуерни продукти, съобразени с усвояването на знания и формирането на практически умения по изучаваната професия;
- Ремонтване на учебни кабинети за професионална подготовка и учебно-производствени бази на училищата;
- Осигуряване на работни места за всеки ученик по учебна практика и практика в реална работна среда;
- Не се допуска закупуване на: стопански инвентар (офис оборудване – маси, столове, шкафове); компютри, принтери, скенери и др. периферни устройства.

11.2. Модул 2 „Модернизиране на учебно и изпитно съдържание“ :

- разработване/актуализиране на типови учебни планове и учебни програми за професионална подготовка и Национални изпитни програми;
- Организиране на работни срещи за представяне и обсъждане на разработената учебна документация преди предоставянето на проектите на учебни планове, учебни програми, учебна документация за придобиване на правоспособност и национални изпитни програми

в МОН, вкл. по време на обществените консултации. Работните срещи може да се организират присъствено, в онлайн среда или като събития в хибриден формат в зависимост от конкретните условия и възможности.

11.3. Модул 3 „Състезания по професии“ :

Организиране и провеждане на училищни, регионални, национални и международни кръгове на състезанията по професии, в партньорство с: национално представените организации на работодателите, както и техните регионални и браншови структури; фирми и предприятия; организации на работниците и служителите, висши училища, неправителствени организации, териториалните органи на изпълнителната администрация, други отговорни и заинтересовани институции и общественици; предприятия, банки или други институции, с които училищата са в традиционни договорни отношения, бизнесмени, предприемачи, печатни и електронни медии, училищни настоятелства и др.

12. ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

12.1. Допустими разходи :

Модул 1 „Модернизиране на материално-техническата база“ :

- **Максимална стойност на един проект – 100 000 лв.**, като в тази сума се включва и размерът на съфинансирането, който е не по-малък от 10% от общата стойност на проекта;
- Средствата за ремонтни дейности трябва да бъдат в по-малък размер от средствата за оборудване.

Модул 2 „Модернизиране на учебното съдържание“ :

- Възнаграждения и дължимите върху тях осигурителни вноски за сметка на работодателя на лицата, пряко ангажирани в изпълнението на дейностите по изготвянето на учебна и изпитна документация;
- Административни дейности в размер до 7% от стойността на финансирането на пакета документация;
- Средства за дневни, пътни и нощувки за организиране на работни срещи при изготвянето на учебната документация и националните изпитни програми.

Модул 3 „Състезания по професии“ :

Допустимите разходи са за: материали, награди, информация и реклама, наем на оборудвано помещение за провеждане на състезанието, командировъчни разходи за

членовете на националните комисии, разходи за нощувки, изхранване и пътни разходи за учениците, които подробно са посочени в Правилата за организиране и провеждане на ученически олимпиади и на националните състезания в държавните, в общинските, в частните училища и в чуждестранните училища на територията на Република България, както и в план-сметките за всяко състезание, одобрени от министъра на образованието и науката.

Министърът на образованието и науката може да извършва вътрешно - компенсирани промени по одобрените план-сметки за състезанията, при условие че средства за материали и командировки и др. не се прехвърлят за възнаграждения на учителите.

Допуска се прехвърляне на средства от план-сметката на едно състезание към средствата на план-сметката на друго състезание.

Не се допуска училищата домакини на националните и регионалните кръгове на състезанията по професии да извършват трансфери към други училища, включително и на предоставените им средства за административни разходи.

12.2. Етапи на финансиране :

Модул 1 „Модернизирание на материално-техническата база“ :

Авансово плащане: Министерството на образованието и науката предоставя 65 на сто от средствата, осигурявани от програмата.

Окончателно плащане:

- В срок до 01.10.2024 г. училищата представят междинен отчет за изпълнение на дейностите, окончателен/окончателни договор/и с партньорите и искане за предоставяне на останалите 35 на сто от одобреното финансиране по програмата;

- В срок до 15.10.2024 г. след проверка на окончателния/окончателните договор/и и получаване на междинни отчети за изпълнението на проектните дейности ръководителят на националната програма изготвя предложение до министъра на образованието и науката за предоставяне и на останалите 35 на сто от одобреното финансиране. В случай, че окончателният/окончателните договор/и не съответства/съответстват на предварителния/предварителните договор/и или не са спазени целите и дейностите по програмата, министерството не предоставя финансиране, а училището възстановява получения аванс;

Забележка: В рамките на изпълнение на дейностите е допустимо прехвърляне на средства от един вид разходи към друг при спазване на изискването ремонтните дейности да бъдат на по-малка стойност от средствата за оборудване. Прехвърлянето на средства може да се осъществи след изпращане на аргументирано искане в

Министерството на образованието и науката и получаване на писмено одобрение за осъществяването му.

Модул 2 „Модернизиране на учебното съдържание“ :

Пълният размер на финансирането се предоставя на училищата след утвърждаването на учебната и изпитната документация от министъра на образованието и науката в срок до 20.11.2024 г.

Модул 3 „Състезания по професии“ :

В срок до 14 дни след провеждането на регионалните и национални кръгове на състезанията училищата, определени за домакини, изпращат в МОН отчет за извършените разходи при спазване на допустимостта на разходите за всяко състезание. Отчетите на училищата се преглеждат от експерта от дирекция „Професионално образование и обучение“, отговарящ за съответното състезание и при одобрение се предлага възстановяване на разходваната сума.

При мотивирано искане от страна на училищата-домакини на националните кръгове на състезанията и одобрение от страна на МОН се допуска авансово предоставяне на средства в размер до 50% от утвърдената сума в план-сметката за съответното състезание.

13. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Модул 1 „Модернизиране на материално-техническата база“ :

Представяне на проектни предложения

В срок до 30 дни от датата на публикуване на формуляра за кандидатстване по модула училищата подават:

- Формуляр за кандидатстване;
- Предварителен договор със стопанска организация/и, в който е налична следната информация: Предмет на дейност на стопанската организация, съответстващ на обхвата на професиите в училището; Стопанската организация/организации съфинансира/т дейностите по програмата и/или предоставя/т машини и оборудване на стойност не по-малка от 10% от общата стойност на проекта; Стопанската организация/организации осигурява/т в рамките на собствената си материална база практическо обучение на учениците за времето, съответстващо на изпълнението на дейности от програмата; Задължителна клауза, че всички материални активи остават в собственост на професионалната гимназия/училището; Осигурени са места за практическото обучение на конкретен брой ученици; График на заетите места за практическото обучение, съответстващ на изпълнението на дейностите по програмата; Стопанската организация е партньор само с кандидатстващата професионална

гимназия/средното училище; Техническо описание на планираното за закупуване оборудване, което съдържа техническите параметри и възможности на оборудването; в свободен текст за устойчивост от директора на училището за намерение за продължаване на обучението по професията/професиите, за която/ито е закупено оборудване по проекта;

- Копие на протокол или извлечение от протокол с решение на педагогическия съвет за кандидатстването на училището по програмата. Копието или извлечението от протокола да бъде подписано от секретаря на педагогическия съвет и директора на училището и подпечатано с печата на училището;

- Заповед на директора на училището за екип за реализиране на дейностите по проекта.

Модул 2 „Модернизиране на учебното и изпитното съдържание“ :

Представяне на проектни предложения:

- В срок до 30 дни от датата на публикуване на формуляра по модула на интернет страницата на МОН професионалните гимназии и средните училища с професионални паралелки подават формуляр за кандидатстване за участие в дейностите по модула;

-Министърът на образованието и науката възлага организирането и разработването/актуализирането и/или изплащане на възнаграждението на екипите, разработили типови учебни планове, учебни програми и национални изпитни програми;

- Разработената учебна документация се представя в електронен формат на лицата за контакт в МОН в срок до 09.08.2024 г., а разработените национални изпитни програми – в срок до 30.09. 2024 г.

Модул 3 „Състезания по професии“ :

След публикуването на заповедта на министъра на образованието и науката с утвърден график за провеждане на националните състезания по професии, началникът на РУО определя със заповед училищата домакини за регионалните и за националните кръгове на националните състезания, съгласувано с МОН, дирекция „Професионално образование и обучение“ (т.116 от сегашните Правила).

Регламентите на състезанията се публикуват в интернет-страницата на МОН не по-късно от два месеца от публикуването на графика за провеждането на състезанията.

Състезанията се организират и провеждат в три кръга: училищен, регионален и национален от комисии по правила и условия, разписани в регламента на всяко състезание.

14. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОДОБРЕНИЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Модул 1 „Модернизиране на материално-техническата база“ :

В срок до два месеца от крайния срок за подаване на проектните предложения експертна комисия разглежда, оценява и класира постъпилите проекти и представя на министъра на образованието и науката предложение за финансиране.

Списъкът с училищата с одобрени за финансиране проекти се публикува на електронната страница на МОН.

Оценяването се извършва по следните критерии:

За допустимост: спазване на всички изисквания, посочени в т. 13.

Техническа оценка:

- Съответствие на проектното предложение с тенденциите в развитието на училището, измервано чрез показатели за съотношението на брой ученици, които ще ползват модернизираната материално-техническа база, спрямо общия брой ученици в училището, тенденциите в развитието на приема за последните три години и прием по нова професия за училището – до 40 точки;
- Съотношение на брой осигурени места за практическо обучение в реални условия в рамките на предприятията, осигуряващи съфинансирането, спрямо общия брой на учениците, включени в проекта – до 30 точки;
- Процент на съфинансиране – до 30 точки.

Модул 2 „Модернизиране на учебното съдържание“ :

В срок до един месец от крайния срок за подаване на формуляра за кандидатстване по модула експертна комисия разглежда и оценява подадените предложения.

Комисията представя на министъра на образованието и науката предложение със списък на училищата, на които да бъде възложено разработването на учебната и изпитната документация.

Оценяването се извършва по следните критерии:

- Опит на членовете на работната група при разработването на учебна документация – до 20 точки;
- Брой членове на работните групи за разработване на учебни програми, представители на висши училища, работодатели, работодателски организации – до 20 точки;
- Брой членове на работните групи за разработване на учебната документация от сродни училища – до 20 точки;

- Организационен опит и капацитет за координация и реализация на готов продукт при разработване на учебната документация за специалностите от професиите от едно професионално направление от действащия Списък на професиите за професионално образование и обучение – до 30 точки.

Модул 3: „Състезания по професии“ :

Училището-домакин на регионален или национален кръг на състезание се определя със съгласуване с експертите от дирекция „Професионално образование и обучение“ и въз основа на Заповед на началника на РУО. Заповедта се издава след публикуване на интернет-страницата на МОН на заповедта на министъра на образованието и науката с утвърден график за провеждане на националните състезания по професии и Регламентите на състезанията по професии.

15. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТИТЕ

Модул 1 „Модернизиране на материално-техническата база“ :

Междинен отчет - в срок до 01.10. 2024 г. училищата представят в МОН междинен отчет за изпълнението на проектните дейности, окончателен/окончателни договори с партньорите, справка за сключените договори за доставки и/или ремонти, разпределението по пера на получената сума като финансиране по националната програма и искане за получаване на останалите 35 на сто от одобреното финансиране по програмата

Финален отчет - в срок до една година от стартирането на проекта се представя писмен доклад до министъра на образованието и науката и доказателствен материал за изпълнението на дейностите по проекта. Всички закупени по проекта активи се заприходяват, като материалните активи следва да бъдат маркирани с цел идентифициране на закупуването им по националната програма

Модул 2 „Модернизиране на учебното съдържание“ :

Финалният отчет на дейностите по модула съдържа доклад с информация за разработената учебна и изпитна документация и/или искане за получаване на средства за финансиране на конкретната документация

Модул 3 „Състезания по професии“ :

Директорите на професионалните гимназии и училища изготвят и представят:

- в РУО – доклад за проведения училищен кръг на състезанията в тридневен срок от провеждането им;

- в дирекция ПОО на МОН – материали в електронен вид за проведеното състезание (клипове, презентации, снимки, информация за участниците – брой, училища, учениците – състезатели и постиженията им, учителите – ръководители и участващи в професионалната им подготовка, класиране, награди, партньори, спонсори и др.). Информация за представянето на участниците и протичането на всяко регионално и национално състезание се публикува на интернет-страницата на училището домакин, на съответното РУО и на училището, в което се обучават участниците., като същите са публични до края на учебната година.

Ръководителите на националните отбори предоставят в МОН информация за представянето на учениците в международните състезания.